

РЕШЕНИЕ

№ 30

София, 23.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на дванадесети декември през две хиляди двадесет и втора година, в състав:

Председател: Бисер Троянов
Членове: 1. Надежда Трифонова
2. Димитрина Ангелова

при секретаря Галина Иванова и с участието на прокурора Галина Стоянова разгледа докладваното от съдия Троянов наказателно дело № 774 за 2022 г.

Касационното производство е образувано по жалби на подсъдимите И. Д. Ц., Й. И. И. и А. А. М. против решение № 101 от 25.07.2022 г. по в.н.о.х.д. № 388/ 2021 г., по описа на Великотърновския апелативен съд, I състав.

В жалбата на подсъдимия И. Д. Ц., изготвена саморъчно и друга, подадена чрез адвокат О. Б., се сочат касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и 2 от НПК. За съществени процесуални нарушения са изведени липсата на мотиви, поради необсъдена част от доказателствата от въззивната инстанция. Нарушение на материалния закон е забелязано в повдигнатите обвинения на престъпленията отвлечение и трафик на хора с квалифициращ признак „чрез отвлечение“, въпреки настъпилата законодателна промяна в съставите на първото от тях. Прави се искане за отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане, а при условията на алтернативност – за оправдаване на подсъдимия.

В касационната жалба на подсъдимата А. А. М., изготвена от адвокат Г. В., се сочат всички касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 – 3 от НПК. Твърди се, че липсват доказателства за участието на подсъдимата в инкриминираните престъпления, а доказателствата не са взети предвид или са обсъдени превратно от въззивната инстанция, което е съществен порок в процесуалната дейност на съда. Наказанието е прието за явно несправедливо, поради осъждането на подсъдимата за престъпления, които не е извършила. Настоява се за отмяна на въззивното решение и оправдаване на жалбоподателката или за връщане на делото за ново разглеждане от друг въззивен съдебен състав.

В касационната жалба на подсъдимия Й. И. И., изготвена саморъчно от него и в писмено допълнение към нея, подадена от адвокат Е. Н., са посочени всички касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 – 3 от НПК. Изложени са твърдения за доказателствен дефицит, пропуски в аналитичната доказателствена дейност на съда и при прилагането на материалния закон по недоказани обвинения. Явната несправедливост на наказанието е забелязана в несъответствието между определените размери и отчетеното съотношение между смекчаващи и отегчаващи

отговорността обстоятелства. Настоява за оправдаването на подсъдимия или за намаляване на наказанието.

В съдебно заседание пред касационната инстанция защитниците на подсъдимите и жалбоподателите поддържат подадените от тях жалби по съображенията, изложени в тях.

Представителят на Върховната касационна прокуратура намира обжалваното въззивно решение за правилно и законосъобразно и пледира същото да бъде потвърдено. Оценява касационните жалби на подсъдимите за неоснователни и преповтарящи подробните аргументи, изложени пред въззивната инстанция и по които последната е взела отношение в атакувания съдебен акт. Счита приложението на закона за правилно по всичките състави на престъпления, а претендираните от жалбоподателите съществени процесуални нарушения – за непроявени по делото. Доказателственият анализ на апелативния съд оценява за правилен, не са налице пропуснати от обсъждане доказателства, нито такива, които изобщо да не са разгледани. Наложеният на подсъдимите наказанията окачествява за справедливи и позволяващи постигането на специалната и на генералната превенции.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите на постъпилите жалби от подсъдимите, изложените от страните съображения в открито съдебно заседание и извърши касационната проверка в законоустановените предели, намери следното:

С **присъда** № 260019 от 06.10.2021 г. по н.о.х.д. № 925/ 2020 г. Русенският окръжен съд признал тримата подсъдими за виновни в разнообразна престъпна дейност, както следва:

Подсъдимият Й. И. И.:

1. За виновен в това, че в периода 24.04. – 31.05.2016 г. в гр.Б., обл. Р. и ГКПП Кулата, Република България, в условията на продължавано престъпление на два пъти набрал и транспортирал отделно лице – Н. В. Д., и я превел през границата на страната, с цел да бъде използвана за развратни действия в Република Гърция, независимо от съгласието ѝ, като деянието е извършено чрез обещаване на облаги, поради което и на основание чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 159а, ал. 2 т. 6, пр. 1 във вр. с ал. 1, пр. 1 и 2 от НК и чл. 54 му наложил наказание от осем години лишаване от свобода и глоба в размер на тридесет хиляди лева;
2. За виновен в това, че в периода 15.11.2019 г. – 03.02.2020 г. в гр.Б., обл. Р. и ГКПП Кулата, в условията на продължавано престъпление на два пъти транспортирал отделно лице – Н. В. Д., и я превел през границата на страната, с цел да бъде използвана за развратни действия в Република Гърция, независимо от съгласието ѝ, като деянието е извършено чрез обещаване на облаги, поради което и на основание чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 159а, ал. 2 т. 6, пр. 1 във вр. с ал. 1, пр. 2 от НК и чл. 54 от НК му наложил наказание от девет години лишаване от свобода и глоба в размер на тридесет хиляди лева;
3. За виновен в това, че в периода 17.11. – 31.12.2019 г. в гр. Р., в гр. С. п. и в село Б., обл. Р., набрал и транспортирал отделно лице – Н. В. Д., с цел да бъде използвана за развратни действия, независимо от съгласието ѝ, поради което и на основание чл. 159а, ал. 1, пр. 1 и 2 от НК и чл. 54 от НК му наложил наказание от пет години лишаване от свобода и глоба в размер на седем хиляди лева;

4. За виновен в това, че в периода 06. – 28.03.2020 г., в гр. С. п., обл. Р., в съучастие като извършител, но подпомогнат от подсъд. И. Д. Ц. (чрез предоставяне на жилище, където да бъде принудително държана), противозаконно лишил от свобода Н. В. Д., като деянието е продължило повече от две денонощия, поради което и на основание чл. 142а, ал. 5, пр. 3 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК и чл. 54 от НК му наложил наказание от шест години лишаване от свобода.

На основание чл. 23, ал. 1 и 3 от НК Русенският окръжен съд определил за изпълнение едно общо най-тежкото наказание от подсъдимия Й. И. И., а именно – девет години лишаване от свобода, при първоначален строг режим на изтърпяване, при зачитане на предварителното му задържане по делото считано от 1.04.2020 г. до влизането на присъдата в сила, към което присъединил изцяло и наказанието глоба от тридесет хиляди лева.

Подсъдимият И. Д. Ц.:

5. За виновен в това, че в периода 10.06. – 20.10.2017 г., в с. В., общ. Н., обл. П. и в гр. Р., в условията на продължавано престъпление - на два пъти, в съучастие с А. А. М., като съизвършител, отвлякъл другото – М. М. Н., като деянието е извършено от две лица и отвличането е с цел лицето да бъде изведено извън границите на страната – в Република Гърция, поради което и на основание чл. 142, ал. 2, т. 2 и т. 7, пр. 2 във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК и чл. 54 от НК му наложил наказание от десет години лишаване от свобода;
6. За виновен в това, че на 10.06.2017 г., в с. В., обл. П. и ГКПП Кулата, в съучастие с А. А. М., като съизвършител, набрал и транспортирал отделно лице – М. М. Н. и я превел през границата на страната, с цел да бъде използвана за развратни действия в Република Гърция, независимо от нейното съгласие, като деянието е извършено чрез отвличане, поради което и на основание чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1 във вр. с чл. 159а, ал. 2 т. 3, пр.1 във вр. с ал.1, пр.1 и 2 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК и чл. 54 от НК му наложил наказание от седем години лишаване от свобода и глоба в размер на тридесет и пет хиляди лева;
7. За виновен в това, че в периода 06 – 28.03.2020 г., в гр. С. п., обл. Р., в съучастие като помагач с Й. И. И. (извършител), съзнателно го подпомогнал да лиши противозаконно от свобода Н. В. Д., чрез предоставяне на жилище, където да бъде принудително държана, като деянието продължило повече от две денонощия, поради което и на основание чл. чл. 142а, ал. 5, пр. 3 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 4 от НК и чл. 54 от НК му наложил наказание от пет години лишаване от свобода.

На основание чл. 23 ал. 1 и 3 от НК окръжният съд определил за изпълнение едно общо най-тежкото наказание от подсъдимия И. Д. Ц., а именно – десет години лишаване от свобода, при първоначален строг режим на изтърпяване, при зачитане на предварителното му задържане по делото от 1.04.2020 г. до влизането на присъдата в сила, към което присъединил изцяло и наказанието глоба от тридесет и пет хиляди лева.

Подсъдимата А. А. М.:

8. За виновна в това, че за времето от 10.06. до 20.10.2017 г., в с. В., общ. Н., обл. П. и в гр. Р., в условията на продължавано престъпление – на два пъти, в съучастие с И. Д. Ц., като съизвършител, отвлякла другото – М. М. Н., деянието е извършено от две лица и отвличането е с цел лицето да бъде изведено извън границите на страната – в Република Гърция, поради което и на основание чл. 142, ал. 2, т. 2 и т. 7, пр. 2 във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК и чл. 54 от НК ѝ наложил наказание от осем години лишаване от свобода;

9. За виновна в това, че на 10.06.2017 г. в с. В., обл. П. и ГКПП Кулата, в съучастие с И. Д. Ц., като извършители, набрала и транспортирала отделно лице – М. М. Н. и я превела през границата на страната, с цел да бъде използвана за развратни действия в Република Гърция, независимо от нейното съгласие, като деянието е извършено чрез отвлечане, поради което и на основание чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с ал.1, пр. 1 и 2 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК и чл. 54 ѝ наложил наказание от шест години лишаване от свобода и глоба в размер на двадесет и пет хиляди лева.

На основание чл. 23 ал. 1 и 3 от НК окръжният съд определил за изпълнение едно общо най-тежкото наказание от подсъдимата А. А. М., а именно – осем години лишаване от свобода, при първоначален строг режим на изтърпяване, при зачитане на предварителното ѝ задържане по делото, считано от 16.06.2020 г. до влизането на присъдата в сила, към което присъединил изцяло и наказанието глоба от тридесет и пет хиляди лева.

С въззивно решение № 101 от 25.07.2022 г. по в.н.о.х.д. № 388/ 2021 г., Великотърновският апелативен съд, I състав изменил първоинстанционната присъда, като намалил наказанията на подсъдимите, съответно:

- наложеното на подсъд. Й. И. И. наказание по п. 4 – на пет години лишаване от свобода;
- наложеното на подсъд. И. Д. Ц. наказание по п. 5 – на осем години лишаване от свобода и го оправдал да е извършил това деяние в гр. Р.; наложеното му наказание глоба по п. 6 – на тридесет хиляди лева; определеното му по реда на чл. 23 от НК общо най-тежко наказание – на осем години лишаване от свобода и размера на глобата на тридесет хиляди лева;
- наложеното на подсъд. А. А. М. наказание по п. 8 – на седем години лишаване от свобода и я оправдал да е извършила това деяние в гр. Р.; наложените ѝ наказания по п. 9 – на пет години лишаване от свобода и размера на глобата на двадесет хиляди лева; определеното ѝ по реда на чл. 23 от НК общо най-тежко наказание – на седем години лишаване от свобода и размера на глобата на двадесет хиляди лева.

В останалата част апелативният съд потвърдил присъдата на окръжния съд.

Касационните жалби на подсъдимите Й. И. И., И. Д. Ц. и А. А. М. са процесуално допустими, подадени в законовия срок и срещу акт, подлежащ на касационна проверка.

Разгледани по същество касационните жалби са частично основателни.

Жалбите на тримата подсъдимите съдържат подробен доказателствен и фактологичен анализ, който не е предмет на самостоятелна касационна проверка. Затова и подробните изложения не могат да бъдат разгледани в настоящото касационно решение. В съдебното производство пред ВКС не се събират доказателства, не се проверяват събраните вече такива в предходни съдебни инстанции и на фазата на досъдебното производство, не се установяват нови фактически положения, различни от вече приетите. Единственото изключение от изложените принципни положения се прилага при третото по ред касационно производство по чл. 354, ал. 5 от НПК, което не е приложимо в случая.

Жалбоподателите предлагат свой анализ и различен прочит на събраните доказателства, които съществено се различават от приетата от апелативния съд фактическа обстановка по делото. Доказателствените и фактологични доводи в

жалбите развиват упрек за необоснованост на въззивното решение, а необосноваността не е предвидена като касационно основание за изменение или отмяна на атакувания съдебен акт. Затова изложените подробни доказателствени съждения няма да бъдат обсъждани и следва да бъдат оставени без последици. Същите не се отнасят до конкретно допуснати от въззивната инстанция съществени процесуални нарушения, а навеждат общи тези за противоречиви доказателства, липса на мотиви, необсъдени възражения и позоваване от съда на несъществуващи доказателствени източници. Обстоятелствени твърдения в подкрепа на трите съждения липсват или са преплетени в личния доказателствен разбор на жалбоподателите по начин, по който развиват твърдения за необосновано обвинение, вместо позоваване на конкретни процесуални нарушения. Затова и част от касационните жалби преповтарят съображенията направени пред апелативния съд.

Въззивното решение разкрива подробен, обстоятелствен и верен анализ на събраните по делото доказателства. Апелативната инстанция е извършила самостоятелна доказателствена проверка, с която подкрепила фактологичните и доказателствени изводи на първоинстанционния съд. Не са останали необсъдени доказателства, а противоречията между отделните източници са изследвани прецизно, задълбочено и с необходимата грижливост. Особено внимание е отделено на показанията на свид. Н. Д. (с. 18-25 от решението) на свид. М. Н. (с. 26-28 и на с. 29-30 от решението), а техните изложения са съпоставени с останалите доказателствени средства, включително и с обясненията на подсъдимите, приети в по-голямата им част за недостоверни.

Възраженията на подсъдимите и на техните защитници са разгледани и отхвърлени с убедителни съображения, като единствено неодобрението им е станало повод за сезиране на касационния съд. Не е налице проявление на касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК за допуснати съществени процесуални нарушения при доказателствения анализ на въззивното решение, поради което в тази част жалбите са неоснователни.

Нарушението на материалния закон по чл. 348, ал. 1, т. 1 от НПК е разгледано от тримата касатори като несъгласие с постановената осъдителна присъда, поради неучастие в престъпленията, за които е ангажирана наказателната им отговорност. Липсата на конкретни доводи предполага това твърдение да не бъде разгледано.

В касационните жалби на тримата подсъдими са развити доводи за неправилно приложен материален закон на състава на престъплението отвлечане по чл. 142 от НК, както и на престъплението противозаконно лишаване от свобода на постр. Н. Д. по чл. 142а от НК, макар съображенията на касаторите да са преплетени с твърдения за необосновано деяние. В жалбата на подсъд. Ц., изготвена от адв. Б., се съдържат доводи и за неправилна квалификацията на престъпленията трафик на хора след последните законови изменения. Доводите за неправилно приложен материален закон са основателни и налагат частична отмяна на обжалваното въззивно решение с оправдаване на подсъдимите Ц. и М. за деянието по чл. 142 от НК, с оправдаване на подсъдимите И. и Ц. по обвинението по чл. 142а от НК, както и частично изменение на съдебния акт в друга част за прилагане на закон за същото наказуемо престъпление с преквалификация на престъпленията за външен трафик на хора.

С първоинстанционната присъда Русенският окръжен съд е признал подсъдимите И. Д. Ц. (п. 5 и п. 6) и А. А. М. (п. 8 и п. 9) за виновни в

осъществяването на две различни престъпления спрямо пострадалата М. Н. – за **противозаконното ѝ отвлечане** по чл. 142, ал. 2, т. 2 и т. 7, пр. 2 във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК, извършено на 10.06.2017 г. в с. В., община Н. и за **външен трафик на хора за превеждането през границата на страната, извършено чрез отвлечане** на постр. М.Н. на същата дата (10.06.2007 г.) и в същото населено място (с. В.) – престъпление по чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с ал. 1, пр. 1 и 2 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК. Трафикът бил за Република Гърция.

Съгласно чл. 159б, ал. 2 от НК съставът на престъплението външен трафик на хора се квалифицира по-тежко тогава, когато изпълнителното деяние по набиране, транспортиране и др. на трафикираното лице е извършено спрямо малолетен или непълнолетен, или чрез някои от посочените в чл. 159а, ал. 2, т.т. 2-6 от НК особени начини. Използвана е законодателна техника, при която самостоятелният състав на външния трафик по чл. 159б, ал. 2 от НК ползва едни и същи квалифициращи признаци, предвидени за друг, също самостоятелен състав на сходно по обект престъпление – престъплението вътрешен трафик на хора по чл. 159а, ал. 2 във вр. с ал. 1 от НК. Същевременно основният състав на външния трафик (по чл. 152б, ал. 1 от НК) препраща към специалната цел на вътрешния трафик (чл. 159а, ал. 1 от НК). Няма съмнение, че двете престъпления са самостоятелни, като се съпоставят признаците от обективната страна по основните им състави, с тази особеност, че външният трафик е двакратно престъпление (в т.см. – мотиви по т. 2.2. на Решение № 2 от 16.07.2009 г. по тълк.д. № 2/ 2009 г. на ОСНК).

Решаващите съдилища са следвали безкритично разясненията в тълкувателното решение (мотиви и второ изречение от диспозитива по т. 3.1.), отнасящи се до описаната там невъзможност за поглъщане на престъплението отвлечане с цел противозаконно лишаване от свобода по чл. 142 от НК (в сила до изм. с ДВ, бр. 27 от 2009 г.) от квалифицираното престъпление трафик на хора (вътрешен и външен трафик), извършен чрез отвлечане като особен начин на осъществяване на изпълнителното деяние: „*Отвлечането с цел противозаконно лишаване от свобода е самостоятелно престъпление и съставът по чл. 142, ал. 1 НК не се поглъща от състава по чл. 159а, ал. 2, т. 3, предложение първо от НК*“.

Тълкувателното решение е постановено преди съставът на отвлечането по чл. 142 от НК да бъде изменен и да отпадне специалната цел като признак от субективната му страна (с изм., обн. в ДВ, бр. 27/ 2009 г.). След законовата промяна тълкувателите разяснения по т. 3.1 са загубили своето правно значение, защото са разяснявали за приложение различен състав на престъплението отвлечане от сегашната му правна уредба. Тълкувателните разяснения отпадат тогава, когато се внесе законова промяна на тълкуваните текстове. Не е нужно изрично прогласяване на тълкувателното решение за загубило правно значение или нарочната му отмяна. Тълкувателните актове на ОСНК нямат своето самостоятелно съществуване извън законовата норма, която тълкуват. Затова и след настъпило законово изменение, което съществено променя значението на правната норма, тълкувателните разяснения отпадат, а новоизменената разпоредба подлежи на ново тълкуване от съдилищата за правилното ѝ приложение, без да се съобразяват с вече загубилите значението си тълкувателни разяснения.

Квалифицираният състав по чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр. I от НК предвижда като особен начин **отвлечането** на пострадалия (пострадалата група от хора) за осъществяване на изпълнителното деяние. С този законов похват и след измененията на чл. 142 от НК квалифицираният признак от състава на трафика вече поглъща престъплението отвлечане. Не са налице основанията за съвкупност

между двата престъпни състава, както това е разяснено в цитираното по-горе тълкувателно решение. Обратното – налице е привидна съвкупност, която е недействителна, защото престъплението отвличане вече е включено като особен начин и квалифициращ признак на престъплението трафик на хора по чл. 159а, ал. 2, т. 3 от НК и по чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3 от НК, чрез който особен начин се реализира изпълнителното деяние на трафика.

Затова по конкретния казус е налице едно престъпление – външен трафик на пострадалата М. Н., извършено от подсъдимите Ц. и М., в съучастие като съизвършители, които са набрали и транспортирали посредством отвличане на 10.06.2017 г. в с. В. трафикираното лице и са я превели през границата на страната за Република Гърция. Престъплението по п. 6 поглъща отвличането по п. 5 за подсъд. Ц., а това по п. 9 – поглъща отвличането по п. 8 за подсъд. М.. Д.мата подсъдими не са извършили престъплението отвличане на постр. М.Н., осъществено на същата дата и място като престъплението външен трафик на същото пострадало лице, както това са приели окръжният и апелативният съд. Подсъдимите незаконосъобразно са осъдени по това обвинение.

Това обстоятелство е могло да бъде съобразено както от обвинителната власт, така и от решаващите две съдебни инстанции, разглеждащи наказателната отговорност на подсъдимите Ц. и М. и служебно проверяващи правилността на приложимото право.

Допуснатото нарушение на материалния закон, по смисъла на чл. 348, ал. 2, пр. 1 във вр. с ал. 1, т. 1 от НПК, може да бъде отстранено от касационната инстанция и без връщане на делото за ново разглеждане, като подсъдимите И. Д. Ц. и А. А. М. бъдат оправдани за включеното в продължавана престъпна дейност деяние по чл. 142, ал. 2, т. 2 и 7, пр. II във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26 от НК, извършено на 10.06.2017 г. в с. В., общ. Н., П. област спрямо пострадалата М. М. Н., а въззивното решение – отменено в тази част, на основание чл. 354, ал. 1, т. 2 във вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1, пр. I от НПК.

Престъплението отвличане е било квалифицирано като продължавано такова по чл. 26 от НК и включващо две деяния, като за второто от тях – извършеното на 20.10.2017 г. в с. В. от същите подсъдими Ц. и М. отвличане на пострадалата М. Н., превозена до гр. Р. (хотел „П.“, стая 103), след което закарана в с. С. п., общ. Р. (ул. „Г. М.“, № 2), откъдето избягала, следва да бъде изменено по реда на чл. 354, ал. 1, т. 4 от НПК в същото наказуемо престъпление с отпадане на правната квалификация по чл. 26 от НК.

Неправилно е приложен материалният закон и за престъплението *противозаконно лишаване от свобода за повече от две денонощия* по чл. 142а, ал. 5, пр. 3 от НК, за което са осъдени подсъдимите И. като извършител и за подсъд. Ц. като помагач.

В обстоятелствената част на обвинителния акт пестеливо са изложени фактите за това деяние. В мотивите на първоинстанционната присъда и на въззивното решение е изложена фактическа обстановка, която разкрива друго по вид престъпление, а не повдигнатото с обвинението.

Непосредствен обект на престъплението противозаконно лишаване от свобода по чл. 142а от НК са обществените отношения, свързани с правото на свободно придвижване в пространството от пострадалото лице. То не може да извършва действия по придвижване, защото физически е възпрепятствано на напусне мястото, където противозаконно е лишено от свобода. Успехът в усилията му да избяга или освобождаването му от друго ще прекрати престъпното деяние, упражнявано от дееца.

Според описаната от апелативния съд фактическа обстановка^[1] по случая, пострадалата Н. Д. е била държана противно на волята ѝ в къща в с. С. п., в непосредствена близост до къщите на подсъдимите Ц. и И., живеещи със семействата си на същия адрес. Въззивното решение съдържа констатацията, изведена от показанията^[2] на пострадалата, че тя се страхувала от заплахите на подсъд. И. и от евентуалната негова реакция в случай, че сама и без разрешението му напусне къщата. Наредено ѝ било да живее в къщата на техен пряк родственик и без да се показва навън, за да не я видят съседите. Излизала винаги с подсъд. И. до магазина или другаде. И това трябвало да продължи до поредното ѝ трафикиране за Гърция, макар престоят да бил по-малък: от 6 до 28 март 2020 г., когато деянието било прекратено от полицейски служители по сигнал на нейната майка.

Описаните факти разкриват реализирането на друг престъпен състав – принуда по чл. 143, ал. 1 от НК. Непосредствен обект на това престъпление са обществените отношения, свързани със свободно формиране на волята и избор на поведение. Пострадалата Н. Д. не е напускала обитаваното място, не защото е била заключена в помещение и не била свободна да го напусне, а защото се е страхувала от подсъд. И., който вече употребил психическа и физическа принуда над нея, страхувала се от неговата реакция ако избяга. Следователно, пострадалата следвала сама поведение, за което не била съгласна, но принудена от дееца и изпълнявайки наложената от него воля, търпяла да живее в къща под негов надзор.

Обвинителната власт е допуснала нарушение на материалния закон, квалифицирайки принудата като противозаконно лишаване от свобода, макар в обстоятелствената част изрично да посочила, че пострадалата не била в дома на подсъдимите по собствено желание, а е била принуждавана да стои там от подсъдимия И. (с. 10 от обвинителния акт, л. 14, т. I от н.о.х.д. № 925/ 2020 г. на Русенския окръжен съд). Съдилищата подходили безкритично и повторили нарушението.

Касационното основание по чл. 348, ал. 1, т.1 във вр. с ал. 2 пр. II от НПК е проявено по делото, защото не е приложен материалният закон, който е следвало да бъде приложен. Нарушението е неотстранимо, защото в обстоятелствената част на обвинителния акт не са описани принудителните действия на дееца, наложили спазването на задължително поведение от пострадалата Н.Д., за което тя не била съгласна.

Допуснатото касационно основание налага безусловното оправдаване на подсъдимите И. (като извършител) и на подсъд. Ц. (като помагач) в престъпление, което те не са извършили, като същевременно не могат да бъдат признати за виновни в действително осъществено деяние, защото ще бъдат нарушени правата им на защита и на информираност в какво точно са обвинени. Те не са се защитавали по конкретни прояви на дееца, осъществил изпълнителното деяние на принудата, за да наложи желаното от него поведение на пострадалата. Допустимо е било в хода на първоинстанционното съдебно производство обвинението за противозаконно лишаване от свобода да бъде изменено, като се приложи закон за еднакво наказуемо престъпление (това по чл. 143 от НК) при съществена промяна на фактите относно престъпното поведение на извършителя и включването на проявните форми на изпълнителното деяние. Ето защо въззивното решение в тази му част следва да бъде отменено, а двамата подсъдими – оправдани за противозаконното лишаване от свобода на постр. Н. Д. по чл. 142а, ал. 5, пр. 3 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК – за подсъд. И., и във вр. с чл. 20, ал. 4 от НК – за подсъд. Ц.. Освен изложеното, обвинителната власт е пропуснала да посочи в цифровата квалификация на деянието препратка към основния състав на престъплението по чл. 142а, ал. 1 от НК, която нередовност се заличава с постановеното оправдаване.

Налице е допуснато и друго нарушение на материалния закон, което също налага изменение на въззивното решение с преквалификация на всички престъпления външен трафик по чл. 159б от НК, извършени от подсъд. И. по п.1 и 2, от подсъд. Ц. по п. 6 и от подсъд. М. по п. 9.

По изложените вече съображения престъпленията по чл. 159а от НК и по чл. 159б от НК са самостоятелни, като единият състав изключва приложението на другия за едно и също деяние, извършено при конкретни условия на време, място и обстановка, в зависимост от това дали се касае за трафик вътре в страната или за чужбина. Квалифицираните им признаци са еднакви, но формите на изпълнителните им деяния са различни и са предвидени за всяко от престъпленията в основния му състав - чл. 159а, ал. 1 и чл. 159б, ал. 1 от НК. Затова, квалифицираното престъпление външен трафик на хора по чл. 159б, ал. 2 от НК препраща към реализираните квалифицирани признаци към чл. 159а, ал. 2 от НК, докато за съставомерните форми на изпълнителното деяние препраща към чл. 159б, ал. 1, а не към чл. 159а, ал. 1 от НК, както това неправилно е сторено с обвинителния акт и с обжалваните впоследствие съдебни актове. Освен всичко изложено, престъплението външен трафик на хора е двуактно и усложнено по законодателна техника изпълнително деяние, поради което не може да черпи форми на изпълнително деяние от друго просто по изпълнително деяние престъпление, каквото е това по чл. 159а, ал. 1 от НК. Препратката на чл. 159б от НК към чл. 159а, ал. 1 от НК е допустима само за специалната цел на престъплението външен трафик като признак от субективната му страна.

По всички престъпления външен трафик правната квалификация по чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с **ал.1, пр. 1 и 2** от НК е незаконосъобразна. Формите на изпълнителното деяние „набира“ и „транспортира“, са уредени в чл. 159б, ал. 1 от НК, което налага тяхното прецизиране.

Допуснатата правна грешка в първоинстанционната присъда и във въззивното решение преповтаря тази от обвинителния акт и не е била отстранена чрез някои от процесуалните способи по чл. 248а, ал. 1 от НПК или направо с присъдата (или с апелативното решение), понеже сгрешената цифрова квалификация не съответства на словесната, която е правилна. Съдът може направо с присъдата да посочи вярната цифрова квалификация на престъплението, което правилно е било словесно описано с всички съставомерни признаци, като по този начин отстрани допуснатата с обвинителния акт правна непрецизност. Същото може да стори и въззивната инстанция с крайния си съдебен акт. Не е необходимо да се прибегва към института на изменение на обвинението по чл. 287 от НПК, защото престъплението е правилно описано словесно, докато институтът на изменение на обвинението предполага разкриване на признаци за по-тежко наказуемо престъпление или установяването на съставомерни факти, които съществено изменят обстоятелствената част на обвинението.

Нарушението на материалния закон следва да бъде отстранено от касационната инстанция, като се приложи закон за същото наказуемо престъпление по чл. 159б, ал. 2 във вр. с **ал. 1, пр. 1 и 2** във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с **ал. 1** от НК – за съучастническото престъпление, извършено на 10.06.2017 г. от подсъдимите Ц. и М. спрямо постр. М. Н. (п. 6 и 9); закон за същото наказуемо престъпление по чл. 159б, ал. 2 във вр. с **ал. 1, пр. 1 и 2** във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с **ал. 1 във вр. с чл. 26** от НК – за самостоятелно извършеното на 24.04.2016 г. и на 31.05.2016 от подсъд. И. продължавано престъпление спрямо постр. Н. Д. (п. 1); както и закон за същото наказуемо престъпление по чл. 159б, ал. 2 във вр. с **ал. 1, пр. 2** във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с **ал. 1 във**

вр. с чл. 26 от НК – за самостоятелно извършеното на 15.11.2019 г. и на 03.02.2020 г. от подсъд. И. продължавано престъпление спрямо постр. Н. Д. (п. 2), като се добави към цифровата квалификация на престъпленията – и пропуснатата препратка към чл. 26 от НК. Въззивното решение следва да се измени, на основание чл. 354, ал. 1, т. 4 от НПК.

Първоинстанционният съд е допуснал и други нарушения на материалния закон, които не се оценяват за значими и съществени, поради което самостоятелно не налагат отмяна или изменение на обжалвания съдебен акт. Така например, при изписване в присъдата на правната квалификация на престъпленията е посочена привръзка с чл. 54 от НК като част от състава на престъплението, но разпоредбата на чл. 54 от НК не е част от състава. Нормата указва начина по който е индивидуализирано наказанието. Затова чл. 54 от НК следва да бъде посочен отделно от цифровата квалификация на престъплението, за което е осъден деецът. Освен това, институтите за определяне на наказанието са няколко, различават се по правна уредба и регламентират различни правни институти. Поради това няма препратка от чл. 54 към следващите текстове от НК, защото е обща норма, докато останалите – по чл. 55, чл. 58 във вр. с чл. 55 от НК и чл. 58а от НК са специални норми. Цифровата правна квалификация следва да завърши с отбелязване на Наказателния кодекс, откъдето е състава на престъплението, а чл. 54 от НК да се посочи отделно, без отбелязване на думите „и сл. от НК“, както е сторено в първоинстанционната присъда.

Искания за намаляване на наказанията са предявени с касационните жалби на подсъд. А. М. и на подсъд. Й. И., но конкретни доводи за явната несправедливост са изложени само в саморъчната жалба на подсъд. И. и в писменото допълнение към нея, изготвено от неговия защитник. Затова касационният съдебен състав разглежда само доводите на подсъд. И..

Искането на подсъд. И. е неоснователно по изложените от касатора съображения. Индивидуализацията на отделните наказания е съобразена с разкритите по делото смекчаващи и отегчаващи отговорността на деянието и на дееца обстоятелства. Неговото чисто съдебно минало, семейното му положение и полагащите грижи за децата са съобразени от въззивния съд при преценката за справедливостта на санкциите. Извършените от този подсъдим деяния се отличават с висока степен на обществена опасност, осъществени са спрямо едно и също трафикирано лице и за сравнително продължителни периоди от време. Отчетена е неговата водеща роля в престъпната дейност по трафика. Не могат да бъдат съпоставяни наказанията му спрямо тези на другите подсъдими, защото наказателната отговорност е лична. Изложените в саморъчната жалба на подсъд. И. и в писменото допълнение към нея обстоятелства не са нови или пренебрегнати от въззивната инстанция, поради което те не налагат занижаване на наказанията за извършените три престъпления трафик на хора с развратна цел.

[1] „Свидетелката се страхувала, че ако не изпълнява указанията на И. или напусне имота същият ще я открие и накаже физически, както се случвало, а и същият упражнявал постоянен контрол върху нея, като в случаите, когато излизал по задачи и преценял, че желае да я води със себе си, я разхождал...В един момент свидетелката Н. Д. установила, че не може да живее по този начин, затворена в една стая с възрастния мъж и писала на 27.03.20 г. по приложението „Месинджър“ на майка си. Разказала, че била затворена в къщата на И., че няма лична карта и не я пускат да излиза и че не знае какво да прави“ – с. 15-16 от въззивното решение (л. 184 от в.н.о.х.д.).

[2] „Жилището в което беше дядото не беше заключено, нямаше ключ, но просто стоях вътре. Имаше входна врата, но тя беше, мисля, заключена не постоянно. Ако изляза не мога да тръгна сама, защото да не знаят комшиите, че съм там. Сама не мога да отида до Б. или на друго място, защото Й. не искаше да знаят хората, че съм там с тях.... С Й. съм ходила до магазина. Извън двора с дядото не съм излизала... Още отначало казах на майка ми, края на м. март 2020 г., когато се свързах с нея и казах, че съм в Й., искам да се прибера, но той не ме пуска.“ – протокол от с.з. от 15.9.2021 г. по н.о.х.д. № 925/ 2020 г., л. 362. – „Аз не исках вече да стоя там и да се занимавам с това и писах на майка ми по месинджър, казах й че съм в тях и че не ме пуска да се прибера.“ – протокол от същото с.з., л. 359.

Върховният касационен съд, на основание чл. 354, ал. 1, т.т. 1, 2 и 4 от НПК

РЕШИ:

ОТМЕНЯ, на основание чл. 354, ал. 1, т. 2 във вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК, решение № 101 от 25.07.2022 г., постановено по в.н.о.х.д. № 388/ 2021 г., по описа на Великотърновския апелативен съд, I състав в ЧАСТТА, с която подсъдимите И. Д. Ц. и А. А. М. са признати за виновни в престъпление отвлечане на пострадалата М. М. Н., извършено на 10.06.2017 г. в с. В., общ. Н., П. област, деянието да е извършено от две лица и с цел отвлеченото лице да бъде изведено извън пределите на страната, като ги ОПРАВДАВА по повдигнатото им обвинение за извършено продължавано престъпление по чл. 142, ал. 2, т. 2 и 7, пр. II във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26 от НК;

ОТМЕНЯ, на основание чл. 354, ал. 1, т. 2 във вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК, въззивното решение в ЧАСТТА, с която подсъдимите Й. И. И. и И. Д. Ц. за признати за виновни в периода от 6 до 28.03.2020 г. в с. С. п., област Р., противозаконно да са лишени от свобода за повече от две денонощия постр. Н. В. Д., като ги ОПРАВДАВА по повдигнатото им обвинение в престъпление по чл. 142а, ал. 5, пр. 3 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК – за подсъд. И., и по чл. 142а, ал. 5, пр. 3 във вр. с чл. 20, ал. 4 от НК – за подсъд. Ц.;

ИЗМЕНЯ въззивното решение в ЧАСТТА, с която подсъдимите И. Д. Ц. и А. А. М. са признати за виновни в престъпление отвлечане на пострадалата М. М. Н., извършено на 20.10.2017 г. в с. В., общ. Н., П. област, деянието е извършено от две лица и с цел отвлеченото лице да бъде изведено извън пределите на страната като ПРИЛАГА закон за същото наказуемо престъпление по чл. 142, ал. 2, т. 2 и 7, пр. II във вр. с ал. 1 от НК и ги ОПРАВДАВА деянието да е извършено при условията на продължавано престъпление по чл. 26 от НК.

ИЗМЕНЯ въззивното решение в ЧАСТТА, с която подсъдимите Й. И. И., И. Д. Ц. и А. А. М. са осъдени за престъпления външен трафик на хора, като ПРИЛАГА закон за същото наказуемо престъпление и ПРЕКВАЛИФИЦИРА извършеното на 10.06.2017 г. от подсъдимите Ц. и М. спрямо постр. М. М. Н. престъпление по чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1, пр. 1 и 2 във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с ал. 1 от НК; ПРЕКВАЛИФИЦИРА самостоятелно извършеното на 24.04.2016 г. и на 31.05.2016 г. от подсъд. Й. И. И. спрямо постр. Н. В. Д. продължавано престъпление по чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1, пр. 1 и 2 във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 26 от НК; ПРЕКВАЛИФИЦИРА самостоятелно извършеното на 15.11.2019 г. и на 03.02.2020 г. от подсъд. Й. И. И. спрямо постр. Н. В. Д. продължавано престъпление по чл. 159б, ал. 2 във вр. с ал. 1, пр. 2 във вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 3, пр.1 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 26 от НК;

ОСТАВЯ В СИЛА въззивното решение в останалата му част.
Решението е окончателно и не подлежи на обжалване и протестиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.